

Samtale med Poul Pedersen (f. 1933)

Akademiraadet (AKR): *Vil du fortælle om tidsskriftet "De sidste år"?*

Poul Pedersen (PP): Tidsskriftet er min dagbog, så jeg kan ikke sige noget om, hvad der kommer til at ske i min tilværelse, og hvad næste nummer vil indeholde. Jeg skriver, når der kommer noget nyt. Man kan godt se at de skriverier, det er en Poul Pedersen, der skriver. Og han er vel overhovedet ikke intellektuel. Jeg skriver ud fra hjertet. Tidsskrift nr. 5 kommer nok til at handle om "en medalje til hvem?".

Jeg ved hvilket billede, der skal i det allersidste tidsskrift. Det er af en kunstner, jeg kom til at kende, som desværre er død, Roland Topor. Han har lavet en serigrafi, og ham der laver tidsskriftet med mig har fået serigrafien. Jeg kommer jo overhovedet ikke til at se det, for der er jeg jo allerede begravet.

Det er netop det billede af Roland Topor, fordi det siger meget om, hvad det er at være i centrum. Billedet viser en mand, der står inde midt i et cirkus, hvor projektørlyset går ned over ham. Han står klædt i kjole og hvidt, og så vinker han ud. Den vinken er et farvel - det er mit farvel. Alt det, der er uden for projektørlyset, det er skeletter. Der er ikke noget kød på. Når først man er død, er der ikke noget kød på mere. Så er det op til de andre at køre videre.

Det er meget svært med den medalje. Det er derfor, at nu skal jeg til at gøre mig fortjent til medaljen. Man kan sige, at alle andre laver noget og får medaljen, men jeg får medaljen, og så laver jeg noget.

Sådan er hele min tilværelse; det hele er vendt på hovedet.

AKR: *Hvordan blev du interesseret i at arbejde som kunstner?*

PP: Da jeg var 30 år, var jeg ikke begyndt at arbejde med kunst. Jeg startede som bygningsmaler. Jeg var i lære, og der skal man også lære noget om, hvordan man skriver bogstaver. Man får nogle bøger, hvor bogstaverne er i, og de bogstaver kan så blive til ord og tegn, men det beskæftigede jeg mig ikke med der. Det der var med bogstaverne var, at det var nogle smukke ting, og jeg kan godt lide smukke ting. Jeg blev forelsket i bogstavet, og det er faktisk ikke forsvundet ud af kroppen endnu. Da jeg var i lære kom jeg til at snakke med en maler som var kunstner, så han tog mig med til nogle møder og nogle udstillinger de lavede. Det var nok ikke bare ham, men kunsten selv der fik mig til at arbejde med kunst.

Det var i 60'erne, hvor der skete en helt masse nyt, så det var meget spændende. Det nye der skete var i virkeligheden noget, jeg meget meget let kunne gå ind i, fordi jeg hele tiden, også som dreng, havde lavet happenings. Men det var jo før det overhovedet var happenings. De ting blev først til happenings, da det kunne sættes i relation til andre ting, til billedkunsten.

AKR: *Hvorfor har du valgt at transformere ord og bogstaver til todimensionelle billeder?*

PP: Det er fordi, at jeg ikke er en intellektuel, men jeg ville arbejde med sproget, og så måtte jeg male nogle billeder, så det var billedkunst.

AKR: *Kan du sige noget om arbejdet med systemer og leg, med helheder og det serielle?*

PP: Jeg ved bare at det med det serielle, det er noget der kommer senere, når man arbejder. Mondrian lavede for eksempel nogle plus og minus billeder. På Pompidoucentret havde man fået et sådant billede ind, som viste sig at være falsk. Jeg kendte én i Amsterdam som var specialist, og han fortalte mig, at der kun findes to. Jeg læste, at Mondrian var i færd med at lave en serie af de billeder. Når der kun er to, så viser det, at kunstneren, der har arbejdet med det, stoppede ved billede nummer to, fordi det havde udtømt sig selv. Så da han havde fået det at vide, han skulle have at vide, så ville det være fuldstændigt vanvittigt at lave et tredje, fjerde eller femte billede. Så han holdt ved de to.

Jeg har fundet ud af, hvorfor jeg bruger alfabetet. Der er 26 bogstaver, og i virkeligheden så holder jeg ved det, de 26. For så er der ikke flere bogstaver.

Så der er altid en ramme omkring det, fordi der er et vist antal bogstaver at arbejde med.

Man er nødt til at have afslutning på det. Du kan jo ikke bare køre løs. Der er nogen, der laver det samme hele tiden og så igen. Men det får jo ikke tingene til at flytte sig. Når man laver kunst, så skal det være for, at tingene skal flytte sig.

Da jeg holdt op med at male som bygningsmaler og kom til Paris og skulle arbejde, så var jeg nødt til at finde ud af at have en arbejdsmoral, som var meget stram. For ellers kørte det bare skævt. Det må jo ikke køre skævt sådan noget. Det må godt køre skævt, for det gør jeg jo hele tiden, men det jeg arbejder med, det må overhovedet ikke køre skævt. Mellem kl. 9-14 var der overhovedet ikke nogen, der kunne komme i forbindelse med mig. Jeg lukkede mig fuldstændig af for omverdenen.

AKR: *Hvad optager dig i øjeblikket?*

PP: Den medalje, man vil give mig, er jeg selv i tvivl om, om jeg overhovedet fortjener. Jeg kunne jo gøre det, at jeg kunne prøve at gøre mig fortjent til den. Så derfor har jeg fundet ud af, at jeg vil lave et alfabet mere. Det vil simpelthen være definitivt det sidste værk, og det hedder Det Gule Alfabet.

Det er egentlig fordi, at jeg ikke kan så meget mere. Fordi jeg ryster kan jeg ikke holde på en pensel. Jeg kan ikke føre en pensel, og jeg kan ikke få farven ud på paletten og blande det rigtigt. Når jeg nu ikke kan det, så må jeg fjerne arbejdet fra de elementer. Så springer jeg over det sted, ved at jeg laver det på den måde, at jeg har 26 tuber. Jeg tager tuben og klemmer alt det ud, der er i tuben. I hver tube er der et bogstav. Det er akkurat som i gamle dage med dem, der lavede skulpturer: de fandt en sten, og så så de, at i den sten var der en bjørn, der kunne hakkes frem. Så jeg "hakker væk" og siger, at i den tube er der et I, der er der et O osv. Jeg finder ud af at lave min bund, og den er sort. Jeg kan godt forklare, hvorfor den er sort, for jeg stjæler jo fra alle de andre. Jesper Christiansen er kommet på det med at lave en sort bund. Jeg sætter et stykke kvadratisk sort karton på. Når jeg har en sort bund, tilføjer jeg den gule, fordi Freddie A. Lerche har lavet nogle meget smukke ting i gult. Jeg stjæler bare og bruger gul. Så tager jeg farven i tuben og klemmer ud, og laver bogstaverne med farven. For at vise at det var den tube, det var i, så klitrer jeg tuben på nedenunder, og så bliver der til sidst et alfabet. Det alfabet er nok det, jeg kan komme allernærmest konceptuel kunst.

Jeg tror, man er i gang indtil man dør, og så er man der ikke mere.

I værket MORD fra 2017 kunne jeg jo ikke føre penslen, når jeg lavede bogstavernes rundinger. Jeg fandt ud af, at når jeg laver de ord, så kunne jeg ikke rigtig. Man kan sige, at det var et mord på alfabetet, jeg var i gang med, og det duer jo ikke rigtig.

I det store hele så arbejder jeg på den usikkerhed. Hele mit liv med kunst er bundet til en usikkerhed. Den usikkerhed ligger ikke bare i, at det er usikkert med kunst, den ligger også i, at jeg har en usikkerhed i mig. Jeg kan huske, at Pontus Hultén, som var direktør på Pompidoucentret, da jeg kom til Paris, altid sagde: "Gud fri os for sikre kunstnere". Det var jeg meget glad for, at han sagde, for var der noget jeg ikke var, så var det sikker.

Den verden vi lever i kører akkurat på samme måde, som den verden kunstnere lever i, men kunstnere har en ting mere som gør, at det er kunst, og ved I hvad det er? Det er spørgsmålstegnet. Det hele ender med et spørgsmålstegn. Og jeg vil gerne ende denne samtale med et spørgsmålstegn.

Det er vigtigt at holde ved kunsten, for hvis du slipper den, så har du sluppet alt. Det er også derfor, at det er vigtigt, at man har kunstnere. Ikke bare kunstnere, men det at arbejde med kunst. Jeg kan ikke begynde at skille nogen ud fra andre. Alle har en betydning i hele den historie, alle dem der har deres små gallerier, alle dem der er på kunstakademiet, alle dem der er på museer, og også alle dem der sidder ude i deres små atelierer og laver deres ting. Alt er kunst! Kunstnere og kunsthistorikere er sammen om noget vigtigt! Lad os holde ved kunsten!

Vi kan ikke komme igennem, hvis ikke vi forstår, at vi er fælles om det, og at i fællesskabet er vi stærkest. Der er nok der gerne vil standse os, men standses det skal vi knageme ikke.

Jeg har været i nærheden af sager, der faktisk næsten er kriminelle. Mondrian og det billede der var falsk og hele den historie, kunne man skrive om, men det vil jeg ikke. Fordi det er med til at tage mig væk fra det, der er det væsentlige, og så må alle dem, der er forbrydere så være forbrydere. Jeg kan ikke gøre noget ved det, og jeg vil ikke gøre noget ved det. De ting der er på museerne kan ses af næsten alle mennesker. De billeder der er på Statens Museum for Kunst, det er jo mine billeder. Jeg kan gå ind til dem og hilse på dem. Der er et billede, jeg har arbejdet meget med, et portræt af Tintoretto. Det har jeg brugt meget tid på, for det har så meget i sig. Det kan sætte tingene på plads.

Hélène hjælper mig, og hun er med på, at når jeg falder omkuld, så skal hun rejse mig op. Per Højholt boede i sit lille hus, før han kom på et hjem og ikke kunne klare mere. Han havde sådan en ting han klemte på, når han faldt om, og så kom de og rejste ham op. Så sagde han, nu kan I godt gå igen, nu er jeg jo rejst op. Han var fantastisk. Han var også én af dem, jeg fik lov at arbejde sammen med.

Jeg har i det hele taget fået lov til at møde mange kunstnere, som jeg kendte og også mange, jeg slet ikke kendte, som er lige så betydningsfulde for mig som de andre. Om en kunstner er stor, det er jo ravende ligegyldigt. Det er akkurat som sportsfolk, der hopper højdespring. De startede jo ikke med at hoppe to meter. Sådan starter man også som kunstner, helt nede, det gjorde jeg selv. Der gik længe inden jeg følte, at jeg var kunstner, og det har jeg svært ved at føle endnu.

Det med at få Thorvaldsen Medaillen, det er noget af et chok, og det tror jeg, det er for alle dem, der får den. Thorvaldsen fik noget fra hånden, det var fantastisk. Jeg har også lavet en masse, men det sjove er jo, at jeg aldrig har spekuleret på det. En pige på tre år spurgte mig til en fødselsdag, hvor gammel jeg er. Så svarede jeg: "du er tre år, nu skal du se!" Så tegnede jeg tre streger på et stykke papir, og så sagde jeg: "det er dig". Så begyndte jeg at tegne mine streger, men da jeg var kommet et stykke hen, så blev jeg helt nervøs. Var alle de der streger virkelig mine år? Hvad har jeg gjort af dem?

Jeg var helt på den, så man skal lade være med at begynde at tegne streger, når man er kommet i min alder.

Jeg synes jo, det var en god måde at fortælle pigen om forskellen med alderen, men det skulle jeg ikke have gjort.

Men jeg er glad for de år, jeg har levet. Mine gode venner i Danmark siger, du er jo ikke færdig, så jeg er jo nødt til at tage nogle flere år. Jeg skal i hvert fald have et par år, så jeg kan få Det Gule Alfabet færdigt, så det kan blive udstillet. Og når nu det bliver udstillet, kommer I så til åbningen?